

HÜKÜM İŞİN SONUNA GÖREDİR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebiahû biihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasîli ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِنَّ أَلَّ عَبَّ دَيْلَ بَثُّ مُؤْمِنًا أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ
يَمُوتُ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

عَلَى هِ سَاخِطٌ؛ وَإِنَّ أَلَّ عَبَّ دَيْلَ بَثُّ كَافِرًا أَحَقَّ قَابًا،
ثُمَّ أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ يَمُوتُ

وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهُ رَاضٍ؛ وَمَنْ مَاتَ هَمَّازًا لَمَّازًا

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

مُلقَبًا لِلنَّاسِ، كَانَ

عَلِمْتَهُ يَوْمَ الِ قِيَامَةِ، أَنْ يَسِمَهُ اللهُ عَلَى الِ خُر
طُومٍ، مِنْ كِلِّ الشَّفَتَيْنِ

(طس. عن ابن عمر)

RE.104/4 (*Inne'l-abde yelbesü mü'minen ahkâben, sümme ahkâben, sümme yemûtü, va'llàhu azze ve celle aleyhi sâhitun; ve inne'l-abde yelbesü kâfiren ahkâben sümme ahkâben sümme yemûtü, va'llàhu azze ve celle anhu râdin; ve men mâte hemmâzen lemmâzen mülakkıben li'n-nâsi, kâne alâmetühû yevme'l-kıyâmeti, en yesimehu'llàhu ale'l-hurtûmi, min kila's-şefeteyni.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Aziz ve muhterem, sevgili ve değerli kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümleminizin üzerine olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri cümleminizden razı olsun... Cümleminizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber-i zî-şânımız, serverimiz, rehberimiz, önderimiz Muhammed-i Mustafâ (*salla'llahu aleyhi ve âlihi ve selleme teslîman kesîrâ*) Hazretleri'nin sünnet-i seniyyesi dinimizin esası olduğundan, hadîs-i şerîflerini okumak üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına

başlamadan önce, Peygamber Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişânesi olmak üzere rûh-u pâkine bizlerden bir hediye-i Kur'âniyye olsun diye; ve onun âline, ashabına, etbâna ve cümle sâdât ve meşâyih-i turuk-u âliyyemiz evliyâullah mürşid-i kâmillerimizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden mübarek mücahidlerin, fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun, cümle hayır hasenât sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye; ve hasseten kitabını okuduğumuz Gümüşhânevî Ahmed Ziyâeddin Hazretlerinin ve bu kitabın içindeki hadîs-i şerîfleri toplamış, nakil ve rivayet etmiş olan râvilerin, alimlerin, müelliflerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından buraya gelmiş olan siz kıymetli kardeşlerimin ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin ruhlarına bizlerden hediye olsun, cümle geçmişlerimizin ruhları şâd olsun, kabirleri nur dolsun, makamları yükselsin, dereceleri artsın diye;

Bizler de Rabbimiz'in rahmetine erelim, rızasına vâsıl olalım, sevdiği kullar olalım, ahirette huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye, bir *Fâtiha* üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup o geçmişlerimizin ruhlarına bağışlayıp öyle başlayalım, buyurun!

.....

a. İnsan Değişebilir

Mukaddimedede metnini okuduğumuz hadîs-i

şerîf *Râmûzü'lEhâdîs* kitabınının 104. sayfasınının 4. hadîs-i şerîfidir. Onu bitirince ondan sonraki hadîs-i şerîflere de geçeceğiz.

Bu hadîs-i şerîfi Taberânî ve Neseî Abdullah ibn-i Amr ibnü'l- Âs RA'dan rivayet eylemişler.

Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:¹

إِنَّ أَلَّ عَبَّ دَيْلَ بَثُّ مُؤْمِنًا أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ
يَمُوتُ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

عَلَى هِ سَاخِطٌ؛ وَإِنَّ أَلَّ عَبَّ دَيْلَ بَثُّ كَافِرًا أَحَقَّ قَابًا،
ثُمَّ أَحَقَّ قَابًا، ثُمَّ يَمُوتُ

وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْهُ رَاضٍ؛ وَمَنْ مَاتَ هَمَّازًا لَمَّازًا
مُلَقَّبًا لِلنَّاسِ، كَانَ

عَلِمْتَهُ يَوْمَ أَلَّ قِيَامَةٍ، أَنْ يَسِمَهُ اللَّهُ عَلَى أَلَّ خُر
طُومٍ، مِنْ كِلِّ الشَّفْتَى نِ

(طس. عن ابن عمر)

RE.104/4 (*Inne'l-abde yelbesü mü'minen ahkàben, sümme ahkàben, sümme yemûtü,*

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.337, no:8801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.307, no:6744; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.431, no:11923; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.125, no:592; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.397, no:6550.

va'llàhu azze ve celle aleyhi sâhitun; ve inne'l-abde yelbesü kâfiren ahkâben sümme ahkâben sümme yemûtü, va'llàhu azze ve celle anhu râdin; ve men mâte hemmâzen lemmâzen mülakkıben li'n-nâsi, kâne alâmetühû yevme'l-kıyâmeti, en yesimehu'llàhu ale'l-hurtûmi, min kila'ş-şefeteyni.)

(İnne'l-abde yelbesü mü'minen ahkâben, sümme ahkâben) “Kul bir zamanlar, birçok zamanlar mü'min olarak yaşamaya devam eder, eder, eder.”

Kul ömrü içinde uzun seneler, uzun devreler mü'min olarak yaşamaya devam eder, eder, eder. *(Sümme yemûtü)* “Sonra ölür. Öldüğü zaman, *(va'llàhu azze ve celle aleyhi sâhitun)* Aziz ve celil olan Allah-u Teâlâ Hazretleri ona kızgın bir vaziyette ölür.”

Buna mukabil; *(Ve inne'l-abde yelbesü kâfiran ahkâben sümme ahkâben)* “Ömrünün içinde uzun zamanlar, uzun seneler, uzun devreler kul inançsız, kâfir olarak yaşar, yaşar, yaşar. *(sümme yemûtü, va'llàhu azze ve celle anhu râdin)* Sonra Allahu Teâlâ hazretleri kendisinden hoşnut ve razı bir kul haline dönmüş bir vaziyette ölebilir.” Böyle de olabilir.

(Ve men mâte hemmâzen lemmâzen mülakkıben li'n-nâsi) “Kim onu bunu iğneleyerek, diliyle aleyhinde konuşup üzerek, kalbini kırarak, kaşıyla gözüyle işaret edip alay ederek, insanlar aleyhine kötü kötü sözler söyleyip, üzerine kötü kötü lakaplar takarak yaşayıp da ölürse; *(kâne alâmetühû yevme'l-kıyâmeti)* kıyamet

gününde onun alâmeti, (*en yesimehu'llâhu ale'l-hurtûmi, min kila's-şefeteyni*) iki dudaktan burnuna, burnunun üstüne yüzünün en görünen yerleri, 'İşte bu dedikoducudur, diliyle onu bunu iğneleyen insandır, kaşıyla gözüyle işaret edip kalp kıran, insanlara lakaplar takıp alay eden insandır.' diye damgalanır."

Herkes de bir bakışta, "Demek ki bu dedikoducuymuş, gıybetçiymiş; onu bunu üzen, diliyle ona buna üzüntü veren, ezâ veren, kötü kötü lakaplar takan kimseymiş." diye bilir.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

İşler işin sonuna göre değerlendirilir. İnsan bir sene öğrenci olarak bir okula devam ediyor da, senenin sonunda sınıfta kalabiliyor. Sonu mühim.

"—Bizim oğlan okula ilk gittiği günler çok iyi çalışıyordu."

İyi ama karnesi nasıl gelecek senenin sonunda belli olacak, nasıl olacak bakalım?

"—Efendim bizim dükkân iyi çalışıyor."

"—Evladım açtığın dükkân çalışıyor mu?"

"—Çalışıyor. Müşteri geliyor gidiyor. İyi ticaret yapıyoruz."

"—İyi iyi maşaallah, hangi aydasın?"

"—Ocak'tayım, Şubat'tayım, Mart'tayım..."

"—Bakalım sene sonunda nasıl olacak? Bir Aralık gelsin, bir yıllık bilanço, bütçe çıksın, kâr zarar hesaplınsın. O zaman, işin sonunda belli olacak.

Bunun gibi, bir insan da ömür boyunca mü'min olarak yaşar. Namaz kılıyor. Aferin maşaallah...

Sarık sarıyor. Aferin maşaallah... Oruç tutuyor. Aferin maşaallah...

İslâmî hizmetlere koşturuyor. Aferin maşaallah...

İyi güzel, Allah nazardan saklasın, yanıltmasın, şaşırtmasın. Nefse, şeytana uydurmasın. Ayağını sırât-ı müstakîmden aman kaydırtmasın. Temenni ederim ki böyle devam etsin.

Bazen böyle gider gider gider, sonunda kâfir olarak, Allah'ın kızdığı, sevmediği bir durumda iken ölür ve Allah ona gazap ediyor, kızmış, sevmiyor olarak, sevmediği bir kul olarak ahirete gider. Ahirette de cezasını çeker, belasını bulur.

Bazı insan da ömrü boyunca günahlar işlemiştir, kâfir olarak, gafil olarak, cahil olarak yaşamıştır.

“—Aman hocam ben neler ettim, söyleyemem!”

“—Aman söyleme!”

Kabahati de pek söylememek lazım. Söyleyince, dinleyen kimseler yarın şahitlik eder. Pek de öyle yaymamak lazım. Çünkü birisinin günah işlediğini dinleyen öteki insan;

“—O da yapmış, ben de yapayım.” der, cesaret alır.

Kabahati öyle pek fazla söylemek doğru değil.

Sonra bir tevbe eder, iyi bir yola girer, herkesin ağzı açık kalır.

“—Allah Allah, bu dağda eşkiyâ idi, şimdi evliyâ oldu.”

Tarihte misalleri var. Yol kesermiş, haramiymiş, sonra bir tevbe etmiş, Allah’ın bir iyi kulu olmuş ki evliyâ olmuş, kerâmet sahibi olmuş.

Olabilir. İşin sonu önemli.

Peygamber Efendimiz, “Dinimizin ahkâmı zaten böyledir” diye bildiriyor. “*Eşhedü enlâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*” deyip müslüman olduğu anda, şu kâfirin, filanca gayrimüslimin kelime-i şehadet getirip, İslâm oluşu, eski defterindeki günahların hepsini siler. Hepsi sıfırlanır. İslâm bu kadar güzel bir şey!

İslâm bu kadar güzel bir şey de İslâm’ı muhafaza etmek lazım. İslâm’ı muhafaza edemez de sonunda, ahir ömründe kaybederse, kaybetmiş olarak ölürse ahireti feci olur.

“—Daha evvelki yaptıkları ne olur?”

Hebâen mensûrâ olur. Havaya savrulmuş toz toprak, işe yaramaz duruma geçmiş olabilir. Çünkü sonunda işi bozdu. Senenin sonunda çalışmadı, sınıfta kaldı gibi olur.

b. Her Zaman Uyanık Olmalı!

Onun için ne yapmamız lazım?

Bu sözlerden korkuyoruz değil mi? Ürperiyoruz.

El-hamdü lillah şimdi İskenderpaşa Camii’nde-yiz. Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerini okuyoruz, dinliyoruz. “Var mı benim gibisi?” diye kibirlenmemek, kendisini beğenmemek

lazım. Bu hayatın cilveleri, karşılaşılan çeşitli olaylar; insanın içinden dışından onu aldatmaya çalışan şeytan; insanın kendi içindeki nefsi em-mâresi, etrafındaki kötü kötü insanlar, çevresi aldatılabilir, şaşırtılabilir. Onun için devamlı müteyakkız, uyanık olmak lazım. Devamlı...

Askerlikte teyakkuz hâli ne demek? Alarm hâli demek.

Teyakkuz hâlinde olacak. Nakşî tarikatimizin prensiplerimizden bir tanesi; *nigâh daşt* prensibidir.

Nigâh daşt ne demek? İnsan kalbinin, gönlünün bekçisi olacak, gönlüne kötü şeyler getirmeyecek. Gönlünü kararttırmayacak. Kendisini koruyacak.

Her nefeste uyanık olacak. *Hûş der dem*: “Her nefes alış verişte gafil olmayacak.”

Şeytan var. İnsan silahlı düşmanı varken siperden başını kaldırır mı? Ortaya çıkar dolaşır mı?

Düşmanın olduğunu bilen düşmanına karşı tedbir alır.

Bizim en büyük düşmanımız kim? Şeytan.

Kur’ân-ı Kerîm de bildiriyor; büyük bir düşman, apâşikâr bir düşman. İslah olmaz, değişmez bir düşman.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

(فاطر: ٦٠)

(*Inne's-şeytâne leküm adüvvün fettahizûhü adüvvâ*) “Şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman edinin, düşman olduğunu bilin, tedbirinizi alın!” (Fâtır, 35/6) buyruluyor.

Ne yapmak ister? Şeytan insanın imanını almak, insanı Allah'ın sevmediği insan durumuna düşürmek ister. İnsanı kendisi gibi cehenneme gidecek bir günahkâr, Allah'a âsi mücrim kul haline getirmek ister.

Nasıl yapar bu işi?

Çok tecrübelidir, çok ustadır, çok kurnazdır. Hz. Âdem Atamız zamanından beri uğraşıp durmaktadır. Nice insanların ayağını kaydirmiştir. Nice ibadethanesinde ibadet eden insanları ibadethaneden çıkartmış, baştan çıkartmış, günah işletmiştir. Nice insanların aklına girmiş, kalbine girmiş, kafasını çelmiş, vesvese vermiş, onu Allah'ı sevmediği duruma düşürmüştür.

Şeytan, bizim dışımızda, bizi Allah'ın sevmediği duruma düşürmek isteyen, cehenneme düşürmek isteyen bir karşı kuvvet. Hiç uyumaz; sen uyursun, düşman uyumaz. Yaka paça kurtarmak da zordur.

Ama el-hamdü lillah geçtiğimiz haftalarda şeytanın oyunları neler, şeytana karşı nasıl korunulur, burada hadîs-i şerîfler geçti de biraz tanıdık. Şeytandan nasıl korunulacağını o zaman söyledik. O zamanki derslere gelmeyenler diyecekler ki,

“—Hay Allah, demek ki evvelki derslerde çok mühim mevzular geçmiş...”

Gidin onları arayın, bulun, alın. Bu konuşmalar el-hamdü lillah kayda geçiyor, o da iyi bir şey. O hadîs-i şerîfleri okuyun.

Şeytanın oyunları çoktur. Şeytandan korunmanın çareleri de vardır. İnsan o çareleri tatbik ettiği, o ilaçları kullandığı zaman şeytandan kurtulabilir.

Başka bir düşman nedir?

İnsanın nefsidir. Hatta Peygamber Efendimiz insanın nefsinin daha büyük bir düşman olduğunu bize bildiriyor. Nefis daha büyük bir düşmandır. Çünkü şeytanın şeytan olduğunu insan bilir de, nefsi kendisi, kendi benliği olduğundan, içinden gelen arzuyu, kendi kendisini frenleyemez, nefsinin engelleyemez. Nefsi de insana çok günahlar, çok kötülükler yaptırtır. O da vesvese verir. O da bir şeyleri ister.

Gezmek istiyorum. Eğlence istiyorum. Yemek istiyorum.

“—Ya bu haram, yeme!”

Olsun, canım çok istiyor ve saire.

Şu kızı çok beğendim. Aman şu meyveler çok güzel, kıpkırmızı olmuş, elimi uzatayım alayım ve saire...

Onun o istekleri bir başladı mı, insan onun karşısında duramaz. Onun için nefis daha büyük düşmandır.

Kendimiz kendi kendimizi kontrol etmek zorundayız. Bu kontrolü gevşettik mi, arabanın freni olmadığı zaman ne olur? Arabanın moturu var da çalışıyor. Freni yok ne olur? Biner misin

öyle arabaya?

Deli miyim, divane miyim, canımı sokakta mı buldum, yapar mıyım hiç öyle şey? Frensiz arabaya binilir mi? Gider bir yere çarpar.

İnsan nefisini frenleyemezse günah dağlarına çarpar. Günah deryalarına uçurumdan uçar. Cump diye dalar, çıkamaz, boğulur gider. Onun için bir düşman da nefistir.

Başka? Başka ne düşmanlar var?

Bu dünya hayatındaki keyifli, zevkli şeyler de; allı pullu, reklamlı, ışıklı, albenili, davetkâr eğlenceler, zevkler de insanın düşmanıdır.

“—Gel!” diyor, “Bak!” diyor. “Ne kadar pırıltılı ışıltılı dikkat çekici böyle! Haydi şuraya gidelim de felekten bir gece çalalım. Eğlenelim meğlenelim ve saire...”

Bu dünyanın keyifleri zevkleri de insana düşmandır. Kötü

arkadaşlar, kâfirler, münafıklar düşmandır. Kâfir seni öldürmek ister veya gelir misyoneri, seni İslâm’dan çıkartıp kâfir yapmak ister, hıristiyan yapmak ister. O da düşman.

Zaten hıristiyan, kâfir oldun mu, İslâm’ı bıraktın mı, mürted oldun mu, bittin artık. Bittin, mahvoldun! Dinden çıkan insan bitmiştir, mahvolmuştur. Onun için bunun çok kötü bir şey olduğunu bilen insanlar arasından mürted çıkmaz. Ama İslâm’ı bilmeyen insanlar arasından, onların reklamlarına, propagandalarına kapılıp onlara uyanlar olabilir. İslâm’ı bilmiyor ki, güzeli bilmiyor ki bunun onun yanında sönük oldu-

ğunu, kötü olduğunu anlayabilirsin.

Onun için cahillik de çok büyük bir düşmandır. Onun için bilgili olacağız, alim olacağız, öğreneceğiz.

Bunları niçin sıralıyoruz?

İşte kul böyle mü'min olarak yaşar yaşar da, bu düşmanlar onu bir oyuna düşürürler, hatalı bir şey yapar, günah işler, o sırada da vadesi yeter, ömrü biter; kâfîr olarak, zâni olarak, sarhoş olarak, kumarbaz olarak, günahkâr olarak canını verir gider. Yanında metresi, kötü kadın varken Boğaz'a uçar gider, farz edelim. Veya otobüse biniyor, otobüs kaza yapıyor ölüyor.

Geçenlerde Ankara yolunda Adana tarafından gelirken Aksaray, Tuz Gölü civarında gördük. Oradan geliyorduk, otobüs çarpışmış, devrilmiş, –nasıl oldu unuttum– düşmüş, insanlar cayır cayır yanmış.

Bunlar bu otobüse binerken biliyorlar mıydı bu hallerini? Bilmiyorlardı.

Acaba abdestleri, gusülleri var mıydı? Şoför nasıldı? Yolcular nasıldı? Sarhoş muydular? Bir önceki istasyonda içki mi içtiler, içmediler mi? Bak biraz sonra ecel geliveriyor.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim! Çok müteyakkız olmalıyız. Müteyakkız ne demek?

Alarmda demek. Alarm halinde pürdikkat olmalıyız. Düşman gelebilir. Hadi bütün polis alarma geçiyor. Onun gibi olmamız lazım ki şu kıymetli, en kıymetli bir cevher olan imanımızı bu düşmanlara kaptırmayalım. Çok mühim bu.

Bazen de bir insan günahkâr olur, kâfir olur da iman nasip olabilir. Sonunda mü'min olabilir. Birincisinden ne anladık?

Kendimize güvenmeyelim. İmanımızı korumaya çok dikkat edelim. Onu anlıyoruz.

İkinciden ne anlıyoruz?

Karşımızdaki, etrafımızdaki insanları hor görmeyelim, yumuşak davranalım. Şu anda değil ama müslüman olabilir belki bu adam, uğraşalım bakalım.

Belki hadîs-i şerîfin bu ikinci cümlesinde söylendiği gibi adam kâfir yaşar yaşar da adını değiştirir, yolunu, dinini değiştirir, kelime-i şehadet getirir müslüman olur. Belki senden de ileri gidebilir.

c. Herkese Yumuşak Davranmalı

Onun için nasıl davranmalıyız?

Karşımızdaki insanlara İslâm ahlâkına, âdabına göre yumuşak davranmalıyız. Onları imana davet etmeliyiz. İslâm'a girmesine yardımcı olmaya çalışmalıyız. Belki mü'min olur, belli olmaz. Hiç ummadığın insan müslüman olur.

Baktık, gazetelerde okuduk. Yunanlı turist, gelmiş müslüman olmuş. Turist diye kızıyoruz biz ama belki İslâm'ı incelemeye geliyor. Belki az çok alt şuurlarında veyahut bilgilerinde, eğitimlerinde, öğretimlerinde İslâm'ın daha güzel olduğunu duymuş oluyorlar. Sen de güzel bir şey yapiverince, "Bu İslâm doğru din." diyor. Bakıyorsun üçü, beşi, onu, yirmisi müslüman

oluveriyor. Çok misalleri... Hem de alim, münevver, okumuş insanlar müslüman oluyor.

Gazetelerde her gün görüyoruz, o zaman da seviyoruz:

“—El-hamdü lillah, maşallah, bir kâfir daha yanlış yoldan kurtuldu. Cehenneme düşmekten kendisini kurtardı, müslüman oldu.” diyoruz. Olabilir.

Onun için, kâfire kâfir deyip kepengi indirmemeli!

“—Dırrrt, kapattım kepengi, seninle konuşmuyorum.”

Böyle değil. Yumuşak, tatlı, güzel, İslâm’ı anlatmalı, doğru yola çekmeye çalışmalıyız. Buradan da o çıkıyor.

Efendimiz, hadîs-i şerîfin üçüncü cümlesinde kötü huyları

zikrediyor. İnsanlara kötü lakaplar takan insanların kötü insanlar olduğunu, âhirette damgalanacağını; yüzünden, dudaklarından, burnundan çentiklerle, yırtıklarla işaretleneceğini bildiriyor:

(*Ve men mâte hemmâzen lemmâzen mülakıben li’n-nâsi*) “Kim onu bunu iğneleyerek, diliyle aleyhinde konuşup üzerek, kalbini kırarak, kaşıyla gözüyle işaret edip alay ederek, insanlar aleyhine kötü kötü sözler söyleyip, üzerine kötü kötü lakaplar takarak yaşayıp da ölürse; (*kâne alâmetühû yevme’l-kıyâmeti*) kıyamet gününde onun alâmeti, (*en yesimehu’llâhu ale’l-hurtûmi, min kila’ş-şefeteyni*) iki duda-

ğından burnuna, burnunun üstüne yüzünün en görünen yerleri, ‘İşte bu dedikoducudur, diliyle onu bunu iğneleyen insandır, kaşıyla gözüyle işaret edip kalp kıran, insanlara lakaplar takıp alay eden insandır.’ diye damgalanır.”

Geçtiğimiz haftalarda söyledik. Biz bu devrin şu yaşayan nesilleri İslâm’ı tam bilmiyoruz.

İslâm nedir? İslâm namazdır, Ramazandır, kandildir, kandil simididir. İslâm’ı bunlarla tanıyoruz. İslâm hakkındaki bilgimiz bu. Halbuki, İslâm’ın asıl can alacak tarafı, ahlâkın güzel olması... Adam sözünde duracak, vefalı olacak, doğru sözlü olacak. Adam haram yemeyecek, merhametli olacak, sabırlı olacak. Adam veya kadın veya çocuk, herkes. Geçimli, cömert, merhametli olacak; seven, acıyan, yardım seven, geçimli insan olacak; güzel huylara sahip olacak.

Güzel huylar nelerdir?

Bu iş çok önemli olduğu için, Hocamız *Tasavvufî Ahlâk* diye bir kitap yazdı. Ahlâkı sıraladı. Şu huy güzeldir. Bu huy güzeldir. Eskiler de bu meseleye çok ehemmiyet verdikleri için ahlâk mevzuunda çok eserler yazdılar. Onları okumak lazım. En güzellerini sorup soruşturup okumak lazım.

Nereden çıkıyor bu güzel ahlâk ile ilgili bilgiler? Kur’ân-ı Kerîm’den çıkıyor. Hadîs-i şerîflerden çıkıyor. Bazısını okuyacağız, okuyoruz. Zamanı gelince de söylüyoruz. Ahlâkı düzeltmek en mühim. İnsanlar ekseriyetle güzel huyuyla cennete giriyor.

İslâm'ın asıl temeli, önemli bölümü, kısmı ahlâkın güzel olması. Ahlâkı güzel oldu mu bir insan, gündüzleri akşama kadar namaz kılan, oruç tutan, ibadet eden, geceleri sabaha kadar namaz kılan,

zikir yapan, Kur'an okuyan insanlar kadar, hatta daha fazla sevap alabilir. Ahlâkın da öğretilmesi, benimsenmesi lazım. Kötü huylarımız varsa atmalıyız. İyi huyları almalıyız.

“—Hiç yapmadık hocam öyle bir şey. Ben hocam sana intisab edeli yirmi sene oldu, eski hamam eski tas; hiçbir şeyim değişmedi, değiştirmedim!”

Olmaz, değişeceksin...

Müslüman kötü huylarını atacak, iyi huylarını alacak. Her zaman söylüyoruz; tasavvuf mekteb-i edeptir. Edep öğrenecek, ahlâkını düzeltecek, ahlâkına dikkat edecek. Davranışlarının kötülerini tesbit edecek, vazgeçecek, bırakacak. İyilerini alacak.

Kötü bir huyu var. Nesi var?

Uykuyu seviyor, tembel. Bu belli işte hemen çıkar ortaya.

“—Gel bakalım. Bir ay içinde kaç defa sabah namazını camide cemaatle kıldın?”

Söyle bakayım. Hadi söyleme de sen kendin bil. Kendi kendine sor. Hadi gizli kalsın durumun. Kaç sabah namazını camide cemaatle kıldın? Kaç sabah namazını güneş doğmadan evvel hakikî vaktinde kıldın.

“—Hocam utanıyorum, sıkılıyorum. Kusura

bakma, sordun, maalesef ben sabahları kalkamıyorum. Çok da erken oluyor sabah yahu. Saat beşte, beş buçukta oluyor; altıda bitiyor iş. Gece geç yatıyoruz kalkamıyorum hocam. Film oluyor, futbol oluyor, çok güzel programlar koyuyorlar, bir sürü kanal var. Birisinde olmasa ötekisinde güzel bir şey oluyor. Bir açıkturum oluyor, çok merak ettiğim bir şey oluyor. İki de, üçte yatıyoruz, ayağımdan sürükleseler uyanamıyorum hocam.”

İşte bir kötü huy çıktı. Tembellik, uykuyu sevmek, ibadette gayretsizlik. Birkaç kötü huy birden çıktı ortaya. Azimsizlik, iradesizlik.

İnsan ne yapar yapar, yani ne yapmalı yapmalı sabahın o vaktinde uykusu az da olsa, iki saatlik de uyumuş olsa, kalkmalı camide namazını kılmalı!

Neden? Münafıklar sabah namazına, yatsı namazına gidemez de ondan. Münafık durumuna düşmemek için o namaza gidecek.

Baktı, olmuyor. O zaman;

“—Arkadaşlar kusura bakmayın! Sohbet böyle çok olduğu zaman ben sabah namazına kalkamıyorum. Yatsıyı kıldıktan sonra, Allah’a ısmarladık. Yarın gündüz konuşalım. Eyvallah.” Hemen gitsin yatsın uykusunu alsın.

“—İşte çok yemek yemişim de hocam, geceleyin çok derin bir uykuya dalmışım.”

“—Tamam o zaman akşam yemeği yeme!”

Akşam yemeği yeme, bak nasıl sabaha kalkarsın. Uykun kaçır, geceden kalkarsın.

Teheccüde kalkarsın. Akşam yemeğini öyle kebaplar, pilavlar, börekler, çörekler, tatlılar, baklavalara, kaymaklar yersen, onların bir ağırlığı var. Onların hazminin insanın vücudunu yorması var, kalkamıyor. Akşam yemeğini yeme, aç yat. Uyku tutmaz zaten ya, hadi uyudun, uyuduktan iki saat sonra kalkarsın. Rüyada da baklava, börek, kebab filan görürsün. Ondan sonra yutkunarak kalkarsın.

Muhterem kardeşlerim!

Demek ki latife bir tarafa, tedbir alınabilir. Onun kötü olduğunu bilip vazgeçmek gerektiğini anlarsa çare bulabilir. Bunları yapmak zorundayız. Bunları yapmazsak sabah namazları, yatsı namazları, sevaplar kaçır; günahlar yazılır, yazılır yazılır; mü'min iken insan bazen bir hatasından dolayı Allah'ın tevfiği refik olmaz, ayağı kayar gider. Kötü insanlarla arkadaş olur filan derken çeşitli olaylar olabiliyor. Etrafa bakmalı, ibret almalı. İnsan kendisine dikkat etmeli.

d. Huylarımızı Düzeltelim!

Huylarımızı düzeltmek de çok önemli.

Çok şakacı bir arkadaş, çok latifeyi seviyor. Oflu hoca hikayeleri, hoca efendi şöyle yapmış da, böyle olmuş da bilmem ne de, müstehcen... Anlatamam! Müstehcen. Yok efendim başka Bektaşî fıkrası. Adam ibadet ehliymiş de bilmem ne de, Bektaşî babası içkiyi çekmiş kafasına da o onunla alay etmiş de bilmem ne de... Ha ha ha ha ha ha ha ha ha...

“—Bektaşî hocası amma iyi söylemiş. Bektaşî şeyhi dindar adamla amma alay etmiş ha!”

Sen kiminle alay ediyorsun? Allah’a ibadet eden insanla, ibadetle alay ediyorsun. Cenneti küçümsüyor, cehenneme aldırılmıyorsun.

“—Ben cehennemden korkmam...”

Vay! Gir de gör bakalım. Kibriti bir çak, parmağını tut bakalım. Cehennemde cayır cayır yanmanın küçük bir nümunesini tat bakalım.

“—Cenneti istemem. İsteyene ver onları...”

“—Yunus Emre böyle demiş.” diyor.

Sen Yunus’u anlayamazsın. Sen Yunus’un bir sözüne bakma, öteki sözlerine de bak.

Kimisi cenneti istemiyor, kimisi cehennemden korkmuyor, kimisi Kur’an’a aldırılmıyor, kimisi hadîs-i şerîfi dinlemiyor, “katı Müslümanlık” diyor, beğenmiyor. Yumuşak olacakmış, sulanacakmış, sulu Müslümanlık olacakmış, onu beğeniyor.

Nasıl istiyorsun? Ne tür bir Müslümanlık istiyorsun, anlat bakalım. Gidelim süpermarketlerden öylesini arayalım.

“—Benim anlayışıma göre müslüman, hoşgörülü olmalı.”

Peki hoş görelim, neleri hoş görelim?

“—Düğünde bayramda içki içmeli.” Eee?

“—Düğünde bayramda kadınla karşılaştığı zaman dansa kaldırmalı, karşılıklı şıkıdım şıkıdım oynamalı...”

Moral geceleri filan.

Geçen gün televizyonda rastladık.

Bosnalılar harbin sıkıntıları geride kalıyormuş, morallerini buluyorlarmış. Hatta şıkıdım şıkıdım karşılıklı geçmişler oynamışlar.

Vah yazık kardeşim! Sen şimdi daha büyük tehlikedesin. Vah Bosnalı kardeşim vah! Harp olduğu zaman Allah diyordun, şimdi şeytanın dediğini yapmaya başladın. Kadın erkek karşı karşıya geçmiş, kıvırta kıvırta, şıkıdım şıkıdım oynuyor. Moralmış, moral!

Öyle şey olur mu?

Mosmor ol gibi bir şey moral, ne demek böyle, ne biçim bir şey, ne biçim moral? Mosmor edecek insanı, mosmor olma durumuna getirecek moral. Mor ol gibi, moral.

Böyle şey mi olur? Günahla insanın keyfi yerine mi gelir? Mü'min günah işlediği zaman ağlamalı, üzülmeli, ben bu günahı niye işledim diye perişan olmalı.

Günah işleyerek moral bulunur mu? Şimdi Bosna Hersekliler daha tehlikede... Neden?

İnsanoğlu tehlike gitti mi keyfine bakmaya, şeytana uymaya başlar. Tehlike varken günah işlemez, tehlike geçtiği zaman işler.

Öğrenci imtihan vakti yaklaştı mı namazlarını kılar, imtihanı geçti mi namazı bırakır. İmtihan yaklaştığı zaman bize buraya kağıtlar gelir bir sürü, küçük küçük, küçük küçük,

“—Hocam önümüzdeki hafta imtihanımız var,

bize dua edin!”

Amin. Allah sizi imtihanda muvaffak etsin...

Ertesi hafta imtihanı geçti mi ne cami kalır, ne hoca kalır, ne ders kalır, ne vaaz kalır.

Neden? İnsanoğlunun tabiatı böyledir; sıkıştığı zaman “Allah” der, gevşediği zaman nefsinin şeytanın aldatmasına uyar.

Birisi denizde gemiye bindiği zaman, tehlikeli dalgalarla gemi fındık kabuğu gibi sallanmaya başladığı zaman hepsi halis muhlis Allah’a ibadet eder, dua ederler, “Aman yâ Rabbi!” derler. Adak adarlar:

“—Yâ Rabbi! Bu gemi batmasın, Sen beni sağ salim karaya çıkart, ben senin için koyun keseceğim, hayır yapacağım, kurbanlar edeceğim.” der; karaya çıktı mı unuttur. Atlatmaya başlar. “Cami yaptıracağım, hayır yaptıracağım” der, vaadinden döner. İnsanoğlunun yapısı budur. Şeytan yaptırıyor bunları.

Onun için insanın huylarına dikkat etmesi, kötü huyları atması, iyi huylu olması lazım.

İyi huyların listesini yapacaksınız. Şecâat, hürmet, merhamet, sabır, şükür, ve saire, ve sâire... Bir, iki, üç, dört, beş ... 15, 20, 30, 50... Kötü huyların listesini yapacaksınız. Masanızda duvarda görünecek. Duvarda resmi filan bırak. Duvarda huylar, kötü huylar, iyi huylar görünecek. Yemek yediğin yerde olsun. Yemek yerken gözün orada olsun.

Şunlar kötü huylar, bende var mı?

“—Var...”

Daha şundan kurtulamadım. Daha tembellikten kurtulamadım. Daha gayretli bir müslüman olamadım. Daha ibadetlerime vefalı olmaya, devam etmeye güç yetiremiyorum. Zayıf bir müslümanım.

Hatasını kusurunu bilsin. Günahların bir listesini yapsın. İçki zina, kumar, yalan, dolan ve saire. Sevaplı işlerin bir listesini yapsın. Şunlar, şunlar, şunlar. Beş vakit namaz, cuma namazı, zekât, oruç, hac vesaire onları da bilsin. Hem de hanımına da, çoluk çocuğuna da küçükten öğretsin.

Ne zaman öğretsin?

“—Çoluk çocuğa haramları, günahları, sevapları iyi huyları, kötü huyları ne zaman öğretelim? Lisede mi, üniversitede mi? Ne zaman öğretelim?”

İlkokulda, ana okulunda öğreteceğiz. Neden?

Sorumluluk çağına girdiği zaman, günahlara girmeye başlayacak da ondan. Ortaokul, üniversite geç...

Çocuk ortaokulda buluğa eriyor, bıyıkları terlemeye, anasından babasından gizli gizli sigara içmeye başlıyor. Okulun yüznumarasına gidiyor, kapı kapalı, hocası gelse yakalayamıyor onu, yüznumaranın yukarisından duman çıkıyor.

Gizli gizli kötü huylar ediniyor. Gizli gizli arkadaşlarıyla okulu asıp, yani derse girmeyip sinemaya, maça gidiyor. Yalan söylüyor, vazifesini yapmamaya başlıyor, çağı geçti de ondan.

Anaokulunda öğretecektin, ilkokulda işi sağlamlaştıracaktın. Çocuk buluğa erdiği zaman, günahları bilen, sevapları bilen, kötü huyları iyi huyları bilen bir insan olacak.

Geç kalıyoruz. Eğitimimiz geç! Eğitimimiz vaktinde verilmiyor. İş işten geçtikten sonra veriliyor. Sonra çocuk kötü huylu olarak büyüyünce düzeltemiyorsun. Çocuk bir de para kazandı mı, bir de kendisi iş güç sahibi oldu mu kimseyi dinlemez. Niye?

İş-güç sahibi oldu. Bir de evlendi mi gitti. Küçükken babası döverdi, hadi dövsün bakalım erkeğe şimdi. Dövemez ki, babasından daha kuvvetli, geçti, geçmiş ola. Küçükken olacak. Ağaç yaş iken eğilir.

Muhterem kardeşlerim!

Çok geç kalıyoruz. Toplum olarak hanımlarımızı eğitmekte geç kalıyoruz, kızlarımızı eğitmekte geç kalıyoruz. İçinizde vaktinde eğitmiş olanlar vardır. Dört yaşında besmeleyle, dört yıl, dört ay, dört günlükken ilim öğretmeye başlayanlar vardır. Çocuğunu hafız yetiştiren, kızını pırlanta gibi yetiştiren vardır. Evinde hiç boş zaman geçirmeyen vardır. Allah razı olsun. Allah onların adetlerini arttırsın, hepsini, herkesi onlar gibi yapsın. Ama genellikle geç kalınıyor.

Bana geliyor şikâyet ediyor. Dert dinliyoruz biz, hoca olduğumuzdan ayet hadis biliyoruz diye mesele soruyor.

“—Hanımımınla geçimsizliğim var.”

“—Neden?”

“—Hanımım namaz kılmıyor.”

“—Namaz dinin direğidir. Kim namazı kılsa dinini ayakta tutmuş olur, kim namazı kılmazsa dinini yıkmış, yere sermiş olur.”

Hadis bu. Namaz dinin direğidir, dinin direği. Direksiz çadır olur mu? Çadırın orta direğini aldın mı çadır çöker yere. Peygamber Efendimiz ona benzetiyor. “Namaz dinin direğidir.” derken “Çadırın orta direğidir.” diye, tercüme etmek lazım belki. Çadırın orta direği olmayınca çadırın tentesi yere serilir.

Hanımım namaz kılmıyor.

Allah Allah, niye kılmıyor? Anası babası kılar mı?

“—Yok. Kayınpederim, kayınvalidem de namaz kılmaz.”

Ne diye gittin o aileden kız aldın be kardeşim, ne diye o kızı aldın? Bu kız namazsız niyazsız, anadan babadan besmelesiz doğdu.

Peygamber Efendimiz’in hadisleri geçmişti:

“—Şeytan sizin yemenize içmenize, çocuklarınıza bile ortak olur.” Çocuklarınıza bile ortak olur. Düşünün ne mânaya geldiğini... Neden?

Gusülsüz, namazsız, abdestsiz olduğundan, çocuk meydana geleceği zaman şeytan da işin içine karıştığından, çocuk şeytanın ortak olduğu çocuk olur. Bazen şeytanın evladı olur, senin evladın sanırsın. Senin karından doğuyor, şeytanın evladıdır. O demek o. O hadîs-i şerîfte tehdit o... Çocuk senin evladın değil. Sen namazsız niyazsız, besmelesiz, abdestsiz, gusülsüz evlendin, gerdeğe girdin, çocuğun şeytandan oldu.

Hadi Şimdi Şeytanın oğlunu terbiye et bakalım. Olmaz, olmuyor, yola gelmiyor. Kız da öyle.

Peki bu kız niye aldı?

“—Hocam saçının rengini sevdim. Boyunu posunu sevdim. Gözünün rengi çok hoşuma gitti. Edası sedası bilmem nesi, bilmem nesi... Evlendim.”

Aldın mı başına belayı, hadi bakalım. Temizle bakalım Şimdi... Temizlenmez. Zor temizlenir.

Neden? Kadın büyümüŐ, “İçimden gelmiyor!” diyor. İçinden gelmez tabi, Şeytan insanın içine girdiği zaman, insanın güzel bir Şey düşünmesi mümkün olur mu?

Şeytan insanın içine girmişse güzel Şeyi sever mi? Sevmez.

“—Neyi seviyormuŐ, ne istiyor?” diyorum.

“—Plaja gitmek istiyor.” diyor. İstemez mi? Deniz tatlı...

Ben de küçüklüğümden biliyorum, ortaokul talebesiyken, yaz geldi mi rüyamda yüzerdim. O kadar rüyalarım girerdi. Şimdi öyle değil. Cup atlıyorsun Őap Őup yüzüyorsun, bayılıyor millet, hatta yüzecek yer de olmuyor. Karınca düğünü gibi plaj dolu oluyor, bir kulaç atsan birisinin kulağına, ensesine, beline, göğsüne çarparsın. Herkes böyle suyun içinde ıslanıyor.

Pırasalar, soğanlar bayatlamasın diye sapları suya sokulmuŐ gibi, herkes sapını suya sokmuŐ ayakları suda, plajda. Maksat yüzmek filan değil; maksat gözle günaha girmek... Hatta soyunma yerlerine delik açıyorlar, seyran

ediyorlar. Ötekisi de biliyor. Zaten soyunma yerini seyretmeye lüzum yok, dışarı çıktığı zaman giyinik değil ki. Şurasında birazcık bir şey, burasında birazcık bir şey. Bu giyinmek, giyinmek değil.

Oraya gitmek istiyor. Günah yerine gitmek istiyor. Oraya gidilmez.

“—Canım istiyor.”

Canın nefsin işte, can dediği orada nefsi. Nefsi direk gibi kalın ve kuvvetli, nefs-i emmaresi söz geçiremiyor.

Kur’ân-ı Kerîm, “Nefs-i emmaresine söz geçiremeyen helak olur.” demiyor mu? “Mahv u perişan olur.” demiyor mu?

Perişan olacak işte. Dinleyemeyecek, canı isteyecek, günahları işleyecek, perişan olacak işte. “Kim nefsini zabt u rabt altına alırsa o felah bulacak.” Bunu anlatabilir misin o kızcağıza? Anlamaz.

Bir de gazeteler var, yazarlar var. Bir de okullarda hocalar var:

“—Bırak kardeşim bu gerici fikirleri.”

Ne olacak? Senin ilerici fikirlerin ne?

“—Hürriyet var. Kadın istediği gibi çıplak bile gezebilmeli!”

Öyle hürriyet mi olur? Hürriyet sonsuz mu? Trafikte hürriyet var mı? Hadi bakalım kırmızıda geç göreyim. Her yerde hürriyet var mı?

Her yerde hürriyet değil nizam olması gerekiyor. Yasaklarla toplum ve hayat yürüyor. Yasaksız

olduğu zaman anarşi oluyor.

Anarşi ne demek?

İdaresizlik, idare olmaması demek. Monarşi, oligarşi, poligarşi, teokrasi bilmem ne. Hepsi bir idaredir ama anarşi idaresizliktir. Yani yasak yok. Yasak olmayınca iş berbat oluyor. En kötü idareden idaresizlik daha berbattır. Hürriyet diye millet bir şey öğrenmiş.

*Ne efsunkâr imişsin, âh ey didâr-i hürriyet;
Esîr-i aşkın olduk, gerçi kurtulduk esâretten.*

Namık Kemal'den başlamış bu safsafalar, zırvalar... Hürriyeti seviyor. Hürriyet ne?

Çıplak gezme, günah işleme, içki içme, zina etme, haram yeme, rüşvet alma hürriyeti.

“—Ne yapayım bu kadar parayla geçinemiyorum. Elbet alacağım.” diyor.

Zehir zıkkım olsun. Bu kadar parayla geçinmiyorsan bırak bu mesleği, serbest ticaret yap. Buraya namuslu bir memur gelsin, işi doğru düzgün yapsın. Bir de dikleniyor, sesini de kabartıyor, “Ne olacak yani.” diyor. Allah korkusu kalmayınca rüşveti de tabii görüyor, her şeyi tabii görüyor. Bunların hepsi gözlerinizin önünde.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim! Küçükten yetiştireceksiniz.

“—Bırakalım da büyüdüğü zaman kendisi seçsin.”

Bu çok büyük bir haksızlık ve çok büyük bir aldatmacadır. Büyüdüğü zaman kendisi artık

öbür tarafı seçecek. Orada seçme kalmıyor. Sen doğruyu öğret, büyüdüğü zaman isterse o doğrudan çıksın, eğriye gitsin. Sen önce doğruyu öğret.

“—Yok bırakalım.”

Bırakmak demek öbür tarafa bırakmak demektir. Hak ile batılda ortada bırakmak olmaz, hakkı tutmak zorundasın.

“—Hak terbiyesi vermeyelim.”

Hak terbiyesi vermedin mi bâtıl olur. Sen hürriyet olsun diye çocuğuna hak terbiyesini vermiyorsun, çocuk bâtıl terbiyeyle büyüyor. Hocası, çevresi öyle söylüyor. İlerici gazeteler, televizyonlar öyle söylüyor. O kanala bakıyorsun şarkı türkü, şıkıdım şıkıdım el çırpma, eğlence... Bu kanala bakıyorsun eğlence...

Gece 12 oluyor, bir oluyor eve gidiyoruz, dünyada ne olmuş, ne kalmış haber dinleyeceğiz, şık eğlence, şık eğlence, şık eğlence... Bütün kanalları dolaşıyorsun, kanalizasyon. Doğru düzgün bir şey yok.

Gittiğimiz Anadolu şehirlerinden bir tanesinde, komşusu söylemiş misafir olduğumuz eve, arkadaşımız belki buradadır.

“—Radyoyu karıştırırken bir müslüman kanal buldum, kalk sen de gel, dinle.” demiş.

Bizim radyomuzu, Ak radyomuzu bulmuş. Müslüman bir kanal... Her şeyin güzeli var; İslâmcası, imancası, irfancası var. Sen de onu bulacaksın, onunla besleyeceksin kendini; çocuğunu

küçük yaşta yetiştireceksin.

“—Hocam, küçük çocuk bu şeyleri anlar mı? Küçük yaştaki bir insan böyle yüksek duyguları, yüksek huyları ahlâkı anlar mı?”

Çocukların anlayabileceği şekilde anlatırsın. Anlatabilen anlatır. İyi bir öğretici, küçücük bir çocuğa en önemli ahlâk prensibini, esasını, kaidesini, —prensip demedim sildim yani onu— çok basit bir şekilde öğretebilir. Öyle öğreteceksin; kısaca öğreteceksin, çaresini bulacaksın, aklını yoracaksın ve çocuğunu daha buluşa ermeden evvel öğreteceksin.

Sen evvela kendine öğret, bırak çocuğunu. Sen evvela duvara dört tane liste asacaksın. Dört tane liste. Hepimiz yapacağız bunu. Tabii en başta benim yapmam lazım, size vermem lazım. İşin doğrusu bu. İyi huylar bir sütun, kötü huylar bir sütun, sevaplı işler bir liste, bir sütun, günahlar haramlar bir liste. Bunlar lazım. Bunları herkes su gibi ezbere bilecek.

Yalan ne? Büyük günah... Millet su içer gibi, nefes alır gibi, her anında her dakikasında yalan söylüyor. Söylemiyor musunuz?

Tezgahtar söylüyor, patron söylüyor, işçi söylüyor, müşteri söylüyor:

“—Valla bundan fazla param yok.”

Yalancı, gel bakayım buraya, cebinde bir sürü para var. “Bundan fazla vermem.” de, yalan söyleme.

“—Valla bu kadar idare etmez.”

Bu sefer tezgahtar yalan söylüyor. Niye idare

etmesin?

“–Sermayesi bundan yukarı.”

Yalan.

“–Senden evvel başka müşteri geldi de bu fiyata vermedim.”

O da yalan. İş güç yalan üzerine dönüyor. Yani ticaretle de böyle, memurlukta da böyle.

“–Kayınvalidem öldü de onun için iki gün geledim.”

Yalan. Kayınvalidesi on sene önce ölmüştü.

Her şey böyle gidiyor. Hani yalan haramdı, hani bu adam müslümandı? Evet müslüman. Ama yalanın haram olduğu meselesi kalbine, gönlüne iyice yerleşmemiş, hayatının esasları arasına girememiş. Bu önemli. Hayatının esasları arasına girmesi önemli. Bu da çocuklukta olur. Çocuğu alıştırırsın...

Çok hoşuma gidiyor. Çok karşılaşıyorum. Tek olay olarak değil, çok karşılaştığım bir şey. Ben bir eve gittim, kız beni görür görmez fırt kaçıyor. Şu kadarcık kız, bir, iki, üç karış. Üç karışlık kız, fırt kaçıyor. Ben gülüyorum tabii, neden kaçtığını biliyorum. Başörtüsü yok diye kaçıyor kız benden.

Neden?

Evime gelen küçük kız çocuğu:

“–Hocam elini öpeyim.” diyor, elimi öpüyor.

Bir tanesi dün diyor ki:

“–Sekiz defa öptüm, altı defa öptüm.” diyor.

Kimisi de kurnaz dönüp dönüp geliyor, öpüyor. Ben de farkındayım, ses çıkartmıyorum.

Kaçıyor kız, neden?

Ben küçük kızlara diyorum ki:

“—Kızım, iyi güzel ama hani başörtün nerede? Niye kolun kısa, niye eteğin kısa?”

Kız onu bildiği için, hoca dede bana kızacak, gene söyleyecek

diye fırt saklanıyor, veyahut yatak odasına gidiyor, bir şey örtünüyor öyle geliyor. Gelişinden “Aferin!” istiyor belli. Ben de onu anlıyorum:

“—Ooo maşaallah maşaallah, çok da yakışmış!” deyince, kolları havaya kalkıyor.

Küçükten öğreteceksin. Küçükten öğrettin mi, çocuk başı açık kaldı mı rahatsız olacak, eteği açıldı mı rahatsız olacak. Zaten eteği açılabilir, çocuğunu mahrem yerleri görünmeyecek şekilde giydirmek zorundasın.

“—Efendim çocuktur, işte bırak olsun.”

Olmaz. Peygamber Efendimiz “Çocuğun avreti de büyüğün avreti gibidir.” diyor.

Öyle bir kıyafet yapacaksın ki, çocuğa öyle bir kıyafet giydireceksin ki, avreti düşse bile görünmeyecek.

Otobüs devrilmiş, şu kadar ölü, bu kadar yaralı kadınları sedyelerle götürüyorlar. İşte kadın öldü, veya yaralı; eteği açıldı, her şeyi açıldı. Kıyafetinin nasıl olması lazımdı? Uzun olması lazımdı.

“—Hocam bu kadar uzun don da olur mu?”

Eskiden uzundu. Niye olmasın, tarihte olmuş. Şalvar; gayet bol bir kıyafet, ta aşağı kadar gayet uzun.

Şimdiki hanımlarda da var. Güzel, Afgan kıyafeti, Afgan modası diyor. Üstünde bir manto gibi bir şey var; altında bir de kot pantolonu gibi bilekten bilezikli, şalvar gibi bir şey var, yakıştırmışlar da. İşlemişler, nakışının bilmem nesi ve sairesi de var. Kadın yakışıklı diye, moda diye onu giyebiliyor. Ama moda olmadığı zaman bile, “Allah böyle emrediyor.” diye öyle giymek, giyinmek lazım. Çocuk da öyle giyinmesi lazım.

“—Hocam küçüktür.”

Olmaz. Suudi Arabistan’da torunlara entari arıyoruz. Uzun etek güzel, kat kat uzun etekler güzel, kolu kısa.

“—Bunun uzun kollusu yok mu?”

“—Yok. Bulamazsın. Arasan da bulamazsın.”
Niye bulamayayım?

Abim tişört aramış, “Ben üstünde yazı olmayan, nakışsız, resimsiz, —gavurca yazılar var, İngilizce, ne işe yaradığı

anlaşılmaz Fransızca yazılar, reklamlar. Bana ne ya elalemin firmasından, ben niye onların reklamını yapayım? Arslan resimleri, bilmem ne resimleri, bununla namaz da olmaz, yazılar filan, - yazısız bir tişört arıyorum.” demiş.

Şu kısa kollu yazlık şeyler, tişört diyorlar, Türkçesi olmadığı için söylüyorum, 100 bin lira

ceza yazmayın. Türkçesini bulalım, kısa kollu üst fanilas1. Fanila da belki Türkçe değil.

“—Bulamazsın. Ne kadar arasan bulamazsın.” demişler.

Yok mu imalatç1ların içinde bir babayiğit müslüman, müslümanca bir şey yapsın?

Amerika’da, Avrupa’da gördüm. O bazı üst yazlık kıyafetlerinde *Lâ ilâhe illallah* yazmış. “İslâm en güzel nizam.” yazmış. İngilizce veya Arapça yazmış, tamam. Onu karşıdan okuyan da İslâm hakkında bir şeyler görüyor. Bak gördün mü, o firmasının reklamını yapıyor, ben de İslâm’ı tanıtıyorum; hem de kıyafetimle, kıyafetimdeki yazıyla. Olur.

İnsan İslâmca düşündü mü her şey değişir, değişecek. Kıyafet, gömlek değişecek, yazlık kışlık değişecek, her şey değişecek.

Alışmışız, biz pantolon giyiyoruz.

“—Nereden alıştık, bilmem?”

“—Hocam ben doğduğum zamandan beri pantolon giyerim.” Erkekler pantolon giyer, kadınlar manto giyer, böyle alıştık. Alışkanlık yok. Alışkanlık bir beladır. İslâm’ın süzgecinden geçireceksin, doğru olanı yapacaksın. Alışkanlık yok. “—Eee ne var pantolonda hocam?”

Dar olduğu zaman mahzur var. Dar olduğu zaman avret yerlerin belli oluyor. Dobra dobra söyleyeyim de anla: Etin budun belli oluyor. Olmaz! Böyle giyim olmaz.

Nasıl olacak? İslâm’a uygun şekilde olacak.

“—Eee, nerden bulayım ben bunu?”

Ara, yoksa kendin icat et. Allah rızası için icat et. Allah rızası için iyi bir çığır açan kimseye o çığırda yürüyen, ondan sonra onu taklit edip onun peşinden yürüyen bütün insanların sevabı verilir. Sen bir çığır aç. Niye şey yapıyorsun?

Bak ben şimdi bir çığır açtım. Arkadaşlara diyorum ki:

“—Takke devri bitti.” İki hafta önce bitti takke devri, sizin

haberiniz yok.

Ne devri başladı? Sarık devri.

Geçen hafta da ilan ettik, sarık devri başladı. Bu sabah gene bizim camiye Kur’an kursundan genç çocuklar geldiler, hepsi sarıklı. Allah razı olsun. Bir tanesi, bol bir cübbe gibi bir şey giymiş. Aaa, o çok güzel. Şimdi sarık artı cübbe devri başladı.

Neden? Kısa olmuyor, kısa olduğu zaman, secde ettiği zaman kıyafet İslâm’a uygun olmuyor. Biraz da bol bir kıyafet olacak.

Bu nasıl olabilir?

Modasını siz çıkartın. Modelini siz çizin veya ben çizeyim.

Şu gömleği uzatacağız. Bu bele kadar mı, bele kadar, dize kadar yapalım, olur biter. Kolu buraya kadar mı, 30 santim daha uzatırım bileğe kadar olur biter.

Moda bu. Ben böyle istiyorum.

“—Böyle istiyorum.” diyen insanlar çoğaldı mı modacılar onu mutlaka yapar.

“-q-Ben kısa kolluyu almayacağım.” Tamam.

Nasıl biliyorlar Fenerbahçe Galatasaray maçı olduğu zaman hemen onların tişörtleri çıkıyor, hemen stadyumun orada satılmaya başlıyor? Nasıl biliyorlar zamanını? Hemen her olaya göre şıp yapıyorlar. Demek ki senin iyi bir şeyi istemen bile İslâm’a hizmettir.

“—Ben şunu istiyorum arkadaş!”

Sen şimdi bu isteğinle İslâm’a hizmet ediyorsun.

On tane müşteri bir dükkâna girip de “Şunu istiyorum ya, niye yok?” dediği zaman, o adam kafasını çalıştıracak, müşterinin istediği malı üretecek.

“—Ben bunu almam arkadaş, ben böyle arslan resimli, şeytan resimli, bilmem ne resimli gömleği giymem.”

Tamam, burada satılmıyor, müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz. Nerede satılır?

Fransa’da... Fransızlar yiyor salyangozu, orada satılır. Buradaki salyangozları topluyorlar, Fransa’ya götürüyorlar. Orada satılır, Türkiye’de satılmıyor. Kaplumbağaları Ahlat’tan mahlattan ve başka yerlerden topluyorlar satıyorlar.

Neden? Onlar kaplumbağa yiyor, vırak vırak kurbağa yiyor,

salyangoz yiyor. Onlar öyle alışmış. Biz?

Biz öyle şeyleri yemeyiz. Onun için burada hiç salyangoz dükkânı gördünüz mü? Allah aşkına biriniz kalksın da “Hocam ben gördüm falanca yerde.” desin. Görmemişsinizdir.

Neden? Salyangoz yemiyoruz da ondan.

“—Bu gayri İslâmî kıyafetleri giymiyoruz.” deyince, satılmayacak.

“—İslâmî kıyafetleri istiyoruz, arıyoruz.” deyince, o moda kendiliğinden doğacak. İstek, talep arzı meydana getirecek.

Sen iyi şeyi isteyeceksin ve direteceksin. Biz, dükkâna giriyoruz, gayri İslâmî şey görünce çıkıp gidiyoruz. Niye?

Şu var, ondan diyoruz, çıkıyoruz. Benzin istasyonuna benzin almaya giriyoruz. Soruyoruz:

“—Mescid var mı burada?”

“—Yok...”

Adam mescid yapsın diye sürüp gidiyoruz.

Falanca bira firmasının reklamı mı var? Girmişken bira reklamı var diye dönüp gidiyoruz. Ben oradan benzin almam. Tamam mı?

İsteklerle, arzularla, tenkitlerle insanları yönlendirmemiz mümkün. Bugün Türkiye’de bir tesettür mağazası modası çıkmış mı, var mı? Var, camimizin yakınında bile var. Neden?

Müslümanlar tesettürlü kıyafet istediklerinden onlar doğdu. İstediklerinden doğdu. İstemeselerdi, müşteri olmasaydı olmazdı. Marifet iltifata tabidir. İstek olacak, o zaman arz olacak. Onun için iyi şeyleri istemek bile, söylemek bile

ibadettir.

Bunları nereden açtık?

Çocuğumuzu küçükken yetiştirmekten açtık. Galiba bugün bir hadis okuduk. Bari bir iki tane daha okuyalım.

e. Kul Ailesine Harcadığından Ecir Kazanır

Bu hadîs-i şerîf, bugün okunan ikinci hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

إِنَّ أَلَّ عَبَّ دَ لِيُؤْ جَرُ فِي نَفَقَتِهِ كُلِّهَا، إِلَّا فِي أ

لِبِنَاءِ

(هناد، ه. والحكيم، هب. عن خباب)

RE. 104/5 (*İnne'l-abde leyü'ceru fî nafakatihî küllihâ, illâ fi'lbinâi.*)

(*İnne'l-abde leyü'ceru fî nafakatihî küllihâ*)
“Kul sarf ettiği her masraftan, kesesini açıp harcadığı her şeyden ecir kazanır, sevaba nail olur.” Evine bir şey aldı, sevap kazanır. Ana babasına bir şey aldı, sevap kazanır. Birisine bir şey ısmarladı, sevap kazanır. İkramda bulundu, sevap kazanır. Kesesini açtı da masraf yaptı mı, her şeyden sevap kazanır. (*İllâ fi'l-binâi*)
“Binaya harcamasından sevap yok, bina hariç.”

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.197, no:4153; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kasru'l-Emel*, c.I, s.151, no:234; Habbâb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.405, no:41581; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VII, s.397, no:6549.

İslâm lüks binayı istememiş, teşvik etmemiştir. Peygamber Efendimiz o tarafı teşvik etmemiştir.

Ne olacak? Sade, ihtiyaç kadar olacak. O paralar lükse harcanmayacak, cihada harcanacak, İslâmî hizmetlere harcanacak diye.

Birisi çok güzel bir köşk yaptırmış. Lüks mü lüks, geniş mi geniş; bahçesi güzel, havuzu var, balkonu var ve saire, ve saire... Arif bir zatı almış yanına, gel bir bina yaptım, gör diye.

Gezmişler. O arif zâta sormuş:

“—Nasıl buldunuz?” demiş.

Arif de:

“—Yazık etmişsin.” demiş. “Keşke bu dünyada ev yapacağına, ahirette köşk yapsaydın. Keşke bu kadar dünyalık masrafı yapacağına bunu İslâmî bir hayra sarf etseydin. Bu israf, şatafat, gösteriş olmuş.” filan diye söylemiş.

Bina durumu böyle. Binayı İslâmiyet pek teşvik etmemiş.

f. İnsanın Gayesi Dünya Olursa

Bir hadis daha okuyalım!

Enes RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz çok önemli bir hususu bize bildiriyor:³

إِنَّ أَلَّ عَبْدٍ إِذَا كَانَ هَمُّهُ الدُّنْيَا وَسَدَمَهُ، أَفْ شَى
اللَّهُ عَلَىٰ هِ ضَى عَتَّهُ، وَجَعَلَ فَق رَهُ بَى نَ عَى نَى هِ،

³ Hennâd, *Zühd*, c.II, s.354, no:667; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.224, no:6264; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.VII, s.379, no:6517.

فَلْ يُصِّبْ بِحِ الْإِ فَقِيرًا، وَلَا يُمِّسِ إِلَّا فَقِيرًا؛ وَإِنَّ ال
عَبَدَ

إِذَا كَانَتْ الُ خِرَةٌ هَمَّهُ وَسَدَمَهُ، جَمَعَ اللهُ لَهُ ضِي
عَتَهُ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ، فَلْ يُصِّبْ بِحِ إِلَّا غَنِيًّا،
وَلَا يُمِّسِ إِلَّا غَنِيًّا

(مهناد عن أنس)

RE. 104/ (*Inne'l-abde izâ kâne hemmühü'd-dünyâ ve sedemühû, efşa'llàhu day'atehû, ve ceale fakrahû beyne ayneyhi, felâ yusbihu illâ fakîran, ve lâ yumsî illâ fakîran; ve inne'l-abde izâ kâneti'l-âhîretü hemmehû ve sedemehû, cemea'llàhu lehû day'atehû ve ceale gınâhu fî kalbihî, felâ yusbihu illâ ganiyyen, ve lâ yumsî illâ ganiyyen.*)

(*Inne'l-abde izâ kâne hemmühü'd-dünyâ ve sedemühû*) “Kul, kulun hedefi, meramı, arzusu, tasası, işi dünya olursa, (*efşa'llàhu day'atehû*) Allah onun ihtiyacını genişletir. İhtiyaçtan ihtiyaca düşürür, ihtiyacı artar. Kayıplarını arttırır. Kayıplarını buldurtmaz. (*Ve ceale fakrahû beyne ayneyhi*) ‘Sen fakir olacaksın, fakirsin!’ filan diye fakirliği, fakirliğini gözü önüne serer. Aklı, fikri, tasası işi dünya olunca, (*felâ yusbihu illâ fakîran*) sabahleyin fakir olarak sabahlar, (*ve lâ yumsî illâ fakîran*) akşamleyin fakir olarak akşamlar.”

Bunun aksine:

(*Ve inne'l-abde izâ kâneti'l-âhîretü hemmehû ve sedemehû*) “Kulun tasası, meşgalesi âhîret olursa, âhîreti kazanmak olursa, (*ceme'llâhu lehû day'atehû*) o zaman Allah onun darmadağın işlerini derler, toparlar, düzene sokar, işlerini rast getirir. (*Ve ceale gınâhu fî kalbihî*) Gönüne zenginliği yerleştirir. (*Felâ yusbihu illâ ganiyyen*) Zengin olarak sabahlar, (*ve lâ yumsî illâ ganiyyen*) zengin olarak akşamlar.”

Muhterem kardeşlerim!

Bu hususta çok hadîs-i şerîf vardır. Biz müslümanlar olarak ahiretin ehilleriyiz, ahiretin adamlarıyız. Biz âhîreti kazanmaya, cenneti kazanmaya çalışmalıyız. Cenneti kazanmanın tasasını kafamıza yerleştirmeliyiz. Cehenneme düşmemenin dikkatini aklımıza almalıyız. Ahiretin ebedî olduğunu, ahirette Allah'ın sevdiği durumda olmayı, mükâfatına ermeyi hedef almalıyız.

Bu dünya fânidir; gelip geçicidir. Aklımız, fikrimiz, tasamız bu dünyaya yönelik olmamalı. Bu dünya bizi ahiret kazancına götürecek bir zamandır, mekândır, alettir, vasıtaadır. Biz bu dünyada elimize geçenleri güzel kullanarak, zamanımızı güzel değerlendirerek, alet ve imkânlarımızı İslâmî hizmetlere yönelterek ahireti kazanırız. Ama bu dünyanın kendisi bizim amacımız, gayemiz, hedefimiz, arzumuz değildir.

Eğer bir insan dünyaya böyle yönelirse Allah onun işlerini dağıtır ve onu gönül bakımından, akıl bakımından daraltır, fakirleştirir. Hep

fakirlik duygusu içinde yaşatır. Sabah fakir olarak sabahlar, akşam fakir olarak akşamlar. Ama insanın gayreti, himmeti, tasası, işi, uğraşı ahireti kazanmak olursa; o zaman Allah onun hem işlerini rast getirir, hem de gönlünü zenginleştirir. Sabah akşam, dünyanın en zengin insanı gibi rahat sabahlar, rahat akşamlar.

Bu çok mühim bir şey. Hepimiz ahiret ehliyiz, hepimiz ahireti kazanmaya çalışmalıyız.

Allah hepinizden razı olsun... Allah hepimizi gerçekleri görüp istediği yolda yürümeye muvaffak eylesin... Hepimize gerçeklere uymayı nasib eylesin... Günahlardan haramlardan hepimizi korusun...

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
25. 08. 1996 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

